

วิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Analyze desirable graduate characteristics according to the needs of
graduate users. Bachelor of Education Program Social Studies Nakhon
Pathom Rajabhat University

วรารกรณ์ พูลสวัสดิ์¹

Warakorn Poolsawat

E-mail : Poolsawatnpru@Gmail.com

ปัญญา รุ่งเรือง²

Panya Rungruang

E-mail : punya_rung@hotmail.com

Received: May 21, 2023 Revised: September 12, 2024

Accepted: September 16, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอการวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม การศึกษานี้สำรวจความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ด้านการศึกษาของสาขาวิชาสังคมศึกษากับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตสังคมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการเป็นครูสังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสำรวจและการสัมภาษณ์เพื่อสำรวจมุมมองของผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล และคุณลักษณะพิเศษที่ผู้ใช้บัณฑิตคิดว่าสำคัญต่อความสำเร็จในอาชีพครูสังคมศึกษา การค้นพบนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับขอบเขตที่หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาตอบสนองของความคาดหวังและความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต โดยชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในการปรับปรุงพัฒนาตามความต้องการ การศึกษานี้มีความหมายต่อการพัฒนา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

หลักสูตรเพื่อให้อุ่นใจว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษายังคงตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของภูมิทัศน์การศึกษาและยังคงผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมที่จะเป็นเลิศในฐานะครูสังคมศึกษาและมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้หลักสูตรผลิตบัณฑิตที่มีจุดเด่นด้านมีจิตอาสาและเป็นครูสังคมศึกษามีอาชีพ มีภาวะผู้นำด้านการเป็นพิธีกรจัดพิธีการ พิธีกรรม และเป็นผู้นำกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน

คำสำคัญ : คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ , ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศึกษา

Abstract:

This article aims to present an analysis of desirable graduate characteristics according to the perspectives of graduate users from the Bachelor of Education Program in Social Studies at Nakhon Pathom Rajabhat University. The study examines the alignment between the educational objectives of the social studies discipline and the preferences of its graduate users, with the objective of enhancing the program's effectiveness in producing competent and proficient social studies educators. For employing data collection methods involving surveys and interviews, the research investigates the viewpoints of graduate users regarding knowledge, skills, ethics, and character, as well as special characteristics they consider important for success in the field of social studies teaching. These findings provide valuable in-depth insights into the curriculum scope of the Bachelor of Education Program, highlighting its responsiveness to the expectations and needs of graduate users. The study underscores the potential for improvement and development in response to these findings. Furthermore, it holds significance for curriculum advancement, ensuring that the Bachelor of Education Program in Social Studies remains adaptable to the evolving educational landscape and continues to generate graduates who are well-prepared to excel as social studies educators and contribute positively to society.

Keywords: Desirable graduate characteristics, Stakeholder's need, social studies discipline.

บทนำ

ในโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเชื่อมต่อกัน แนวคิดของการศึกษาได้ก้าวข้ามการให้ความรู้และทักษะทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทสำคัญที่พวกเขามีต่อการสร้างบุคคลที่มีคุณสมบัติ ทักษะ และคุณลักษณะที่หลากหลาย ซึ่งเรียกรวมกันว่าคุณลักษณะของบัณฑิต คุณลักษณะเหล่านี้ครอบคลุมมากกว่าความสามารถทางวิชาการและรวมถึง

ความสามารถที่หลากหลาย เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การแก้ปัญหา ความสามารถในการปรับตัว การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการทำงานร่วมกัน ความสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิตอยู่ที่ความสามารถในการเตรียมบุคคลให้พร้อมสำหรับความสำเร็จในบริบทต่างๆ ตั้งแต่อาชีพการงานไปจนถึงความต้องการส่วนบุคคล ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณลักษณะเหล่านี้ไม่เพียงแต่อยู่ในตำแหน่งที่ดีกว่าที่จะเป็นเลิศในสาขาที่ตนเลือกเท่านั้น แต่ยังสามารถสำรวจความซับซ้อนของตลาดงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพต่อสังคม และมีส่วนร่วมกับความท้าทายระดับโลก ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่างตระหนักถึงความจำเป็นในการกำหนด ปูทาง และประเมินคุณลักษณะบัณฑิตเหล่านี้มากขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าบัณฑิตของพวกเขามีความพร้อมและสามารถปรับตัวได้ทันต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

การปรับปรุงสูตรและกระบวนการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความต้องการแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น กรอบงานที่ใช้ในการระบุคุณลักษณะของบัณฑิต รวมอยู่ในหลักสูตรและการประเมิน จำเป็นต้องมีการปรับแต่งอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คงความเกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงหลักสูตรครอบคลุมแง่มุมต่างๆ รวมถึงวิธีการที่ใช้ในการพิจารณาว่าคุณลักษณะใดมีค่ามากที่สุด การปรับคุณลักษณะเหล่านี้ให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน การประเมินและการปรับปรุงสูตรบ่อยครั้งทำให้มั่นใจได้ว่ายังคงตอบสนองต่อความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่มีคุณค่าที่แท้จริงในชีวิตส่วนตัวและอาชีพของพวกเขาในอนาคต

ความสำคัญของการจัดคุณลักษณะบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ในสาขาสังคมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการส่งเสริมประสบการณ์การศึกษาที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพ และมีผลกระทบ ทำให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาที่จัดให้เน้นผลลัพธ์เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนการไปของผู้เรียน ชุมชน อุตสาหกรรม และสังคมโดยรวม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้ถึงวาระครบรอบการปรับปรุงหลักสูตรรอบ 5 ปี โดยมุ่งพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) อันเป็นการพัฒนาหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และมุ่งพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสมรรถนะของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยที่การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) มีความสำคัญและถูกนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาอย่างมาก

ในปัจจุบัน ดังที่ ลูติมา ญาณะวงษาและคณะ³ กล่าวว่า “เป็นการบริหารหลักสูตรและการสอนที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ผลลัพธ์ และการประเมินผล” โดยในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ Stakeholders (SH) ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการของ SH ทั้งหมด ขั้นตอนที่ 3 กำหนด PLOs ของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบรายวิชาตาม PLOs กับมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ PLOs กับมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ความสอดคล้องของ PLOs กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และขั้นตอนที่ 7 ทำ Mapping รายวิชา (งานประกันคุณภาพ คณะวิทยาศาสตร์, มปป.) ในบทความฉบับนี้มุ่งนำเสนอขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 เพื่อให้เห็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและการกำหนด plo ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE)

ภาพรวมกรอบคุณลักษณะบัณฑิต

สถาบันการศึกษา องค์กร และรัฐบาลได้พัฒนากรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่มีอยู่หลายกรอบเพื่อร่างคุณลักษณะ ทักษะ และคุณสมบัติที่ต้องการที่นักศึกษาควรมีเมื่อสำเร็จการศึกษา กรอบคุณลักษณะเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร แนวปฏิบัติในการสอน และวิธีการประเมิน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ รวมถึงการจ้างงาน การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการเติบโตส่วนบุคคล ต่อไปนี้เป็นภาพรวมของกรอบคุณลักษณะบัณฑิตที่โดดเด่น

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (P21) มุ่งเน้นไปที่การเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความต้องการของโลกสมัยใหม่ กรอบงานของพวกเขาเน้นทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ การรู้ข้อมูล การ

³ ลูติมา ญาณะวงษา และคณะ ,หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564 หน้า 279

รู้เท่าทันสื่อ และการตระหนักรู้ในระดับโลก วิจารณ์ พานิช⁴ กล่าวว่า หนังสือ 21 Century Skills : Learning for Life in Our Times ระบุบทบาทการศึกษา ไว้ 4 บทในยุคต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่ายุคความรู้ซึ่งบทบาททั้งสี่คือ 1) เพื่อการทำงานและเพื่อสังคม 2) เพื่อฝึกฝนสติปัญญาของตน 3) เพื่อทำหน้าที่พลเมือง และ4) เพื่อสืบทอดจารีตและคุณค่า

เฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ได้อธิบายถึงช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้งในช่วงต้นของศตวรรษที่ 21 พลังของโลกาภิวัตน์นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ทุกชีวิต โดยเฉพาะพลังอำนาจและความจำเป็นของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันที่เหลือเชื่อ ข้อมูลที่ไม่ค่อยมีคุณภาพนักแต่มีจำนวนมหาศาลซึ่งอยู่แค่ปลายนิ้วสัมผัส การหลอมรวมในแง่ของเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม รวมถึงการผลัดเปลี่ยนผสมผสานและการปะทะกันเป็นครั้งคราวของผู้คนที่มีความเห็นและความปรารถนาต่างกัน เราต่างเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดและกลมกลืน และจำเป็นที่เราจะต้องรู้จักสื่อสารกับผู้อื่น รู้จักใช้ชีวิตร่วมกัน และบรรลุเป้าหมายร่วมกันเท่าที่ทำได้ การปลูกฝังจิตสำนึกจึงมีความสำคัญต่อเยาวชนในอนาคต โดยที่เฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์⁵ ได้แบ่งลักษณะของจิตทั้งห้าที่ควรปลูกฝังสำหรับอนาคต ดังนี้ 1) จิตเชี่ยวชาญ (Disciplined Mind) หมายถึงจิตที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชา อาทิ ศิลปะ งานช่างฝีมือ งานอาชีพ หรืองานวิชาการ การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและมีวินัยเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญให้เป็นเลิศ 2) จิตสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) ในศตวรรษที่ 21 จิตใจที่มีคุณค่ามากที่สุดคือ จิตรู้สังเคราะห์ ซึ่งหมายถึงจิตที่สำรวจแหล่งข้อมูลอันหลากหลาย รู้ว่าอะไรสำคัญ ควรค่าแก่ความสนใจ และนำข้อมูลทั้งหมดนั้นมาผสมผสานกันได้อย่างมีเหตุมีผลสำหรับตนเองและผู้อื่น 3) จิตสร้างสรรค์ (Creating Mind) ผู้ที่มีจิตสร้างสรรค์จะต่างจากผู้เชี่ยวชาญทั่วไปตรงที่รู้จักแสวงหาหนทางใหม่ขึ้นมา นักสร้างก็คือผู้ที่คิดนอกกรอบ สังคมยกย่องบุคคลหายากเหล่านี้ที่สร้างนวัตกรรมซึ่งเปลี่ยนแปลงแนวคิดและแนวปฏิบัติของเพื่อนร่วมอาชีพ 4) จิตเคารพ (Respectful Mind) ผู้มีจิตรู้เคารพสามารถเปิดใจต้อนรับบุคคลและกลุ่มคนที่หลากหลาย อยากรับฟังทำความเข้าใจและชื่นชมผู้คนจากแดนไกล บุคคลผู้มีความเป็นสากลนิยมอย่างแท้จริงจะเชื่อในคุณงามความดีของผู้อื่น มอบความไว้วางใจในเบื้องต้น พยายามเชื่อมสัมพันธ์ และไม่ด่วนตัดสินใคร คนที่มีจิตรู้เคารพจะเชื่อไว้ก่อนว่าความหลากหลายเป็นสิ่งที่ดี และโลกจะน่าอยู่ขึ้นหากเรารู้จักเคารพซึ่งกันและกัน และ5) จิตรู้จริยธรรม (Ethical Mind) จุดยืนทางจริยธรรมนั้นไม่ได้ขัดแย้งกับแนวคิดเรื่องความเคารพ ทว่าเป็นจุดยืนที่ซับซ้อนสำหรับบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ มากกว่า ผู้ที่มีจิตรู้จริยธรรมสามารถนึกถึงตนเองในเชิง

⁴ วิจารณ์ พานิช, วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21, กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.2555.

หน้า 11

⁵ อังถึงเน เบลันกา, เจมส์.บรรณาธิการ, ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 แปลจาก 21st century skill : Rethinking how students Learn. โดยวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, กรุงเทพฯ : โอเพ่น เวิลด์ 2554 หน้า 62-75

นามธรรม และถามตัวเองว่า “ฉันอยากเป็นคนงานแบบไหน ฉันอยากเป็นพลเมืองแบบไหน” ที่สำคัญคือ ผู้มีจริยธรรมต้องประพฤติให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนยึดมั่นแม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนตัวก็ตาม

จากการศึกษาเรื่องจิตหาลักษณะสำหรับทักษะในอนาคตจะเห็นได้ว่าลักษณะของจิตเป็นสิ่งสำคัญเพราะจิตเป็นใหญ่จิตเป็นประธาน การดำเนินชีวิตของมนุษย์จะเป็นไปอย่างไรส่วนใหญ่เกิดจากคุณลักษณะของจิตที่สั่งสมฝึกฝนอบรมมา จิตที่ฝึกดีแล้วย่อมนำสุขมาให้ จิตหาลักษณะตามแนวคิดของเฮาเวิร์ต การ์ดเนอร์จึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินชีวิตสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF)

โรบินสัน เคน⁶ ได้กล่าวถึงการสร้างมาตรฐานไว้ว่าการศึกษาในระบบมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือหลักสูตรการสอนและการประเมินผลโดยมีกลยุทธ์หลักคือการทำให้โรงเรียนทุกแห่งมีมาตรฐานทั้ง 3 นี้ใกล้เคียงกันมากที่สุดขณะนี้อังกฤษฝรั่งเศสเยอรมนีจีนรวมถึงอีกหลายประเทศได้ออกแนวปฏิบัติที่ลัดกลุ่มสำหรับกำกับเนื้อหาที่โรงเรียนจะต้องสอนโดยณรงค์รายละเอียดเป็นปีต่อปีในรูปแบบของหลักสูตรแห่งชาติ

คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติประเทศไทยได้ออกประกาศเรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เรื่องการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (TQF) ดังนี้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม 2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้

⁶ โรบินสัน, เคน. โรงเรียนบันดาลใจ. กรุงเทพฯ : โอเพนเวสต์ส พับลิชชิง เฮาส์, 2559. หน้า 55

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และ สถิติความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ⁷

กฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ ๗ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน ดังต่อไปนี้

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือ ประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติหรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่ เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้ เกิด ความคล่องแคล่ว ว่องไว ชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตใน ยุคดิจิทัล

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความ เป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตนทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ค่านิยม ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้และ การฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มี ความเหมาะสมกับระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

กรอบมาตรฐานเหล่านี้ต้องการปรับคุณลักษณะของบัณฑิตให้สอดคล้องกับทักษะและคุณลักษณะที่มีตลาดแรงงานต้องการ สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่ากรอบเหล่านี้อาจแตกต่างกันไปตามขอบเขตและจุดเน้น ซึ่งสะท้อนถึงลำดับความสำคัญและบริบทที่หลากหลายของระบบและสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ทุกคนต่างมีเป้าหมายร่วมกันในการทำให้บัณฑิตมีความรู้ ทักษะ และคุณสมบัตินี้จำเป็นเพื่อการเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา

ชรินทร์ มั่งคั่ง⁸ ได้กล่าวถึงมโนทัศน์สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาไว้ว่ากรอบแนวคิดในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาในยุคหลังดิจิทัลจำเป็นต้องมีการทบทวนแนวคิด

⁷ อ้างถึงใน พรชนก ทองลาดและคณะ, คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (2023): มกราคม-มิถุนายน 2566 หน้า 79-80

⁸ ชรินทร์ มั่งคั่ง, แนวคิดปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา, เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2565 หน้า

และองค์ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับปรัชญาจิตวิทยาเศรษฐกิจสังคมเทคโนโลยีซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเนื่องจากสภาพสังคมหลังดิจิทัลมีความซับซ้อนมากขึ้นผู้เรียนปรับเปลี่ยนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงดังนั้นจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้สนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ความสามารถความสนใจองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรนอกจากจะให้ความสำคัญกับความรู้อันเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการประกอบอาชีพในอนาคตแล้วยังต้องช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีทักษะการคิดมีความสามารถเผชิญปัญหาที่มีทักษะการแก้ปัญหาและปรับตัวได้ ดังนั้นบทบาทของคุณลักษณะบัณฑิตในการศึกษาสังคมศึกษามีหลายแง่มุมและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างพลเมืองที่รอบรู้ มีความรู้ และมีส่วนร่วม คุณลักษณะเหล่านี้หนีออกเหนือไปจากความรู้เฉพาะเรื่องและมีเป้าหมายเพื่อปลูกฝังทักษะ คุณลักษณะ และค่านิยมต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจ วิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในประเด็นทางสังคมและระดับโลกที่ซับซ้อนซึ่งกล่าวถึงในสาขาสังคมศึกษา นี่คือการตรวจสอบบทบาทของพวกเขา การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ความรู้พลเมืองและวัฒนธรรม การให้เหตุผลทางจริยธรรมและศีลธรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การรับรู้ทั่วโลกและความเชื่อมโยงระหว่างกัน ทักษะการค้นคว้าและการสืบเสาะ ความสามารถในการปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสรุป คุณลักษณะของบัณฑิตมีบทบาทสำคัญในการศึกษาสังคมศึกษาโดยการบ่มเพาะทักษะ คุณลักษณะ และค่านิยมที่หลากหลาย ซึ่งเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น การตัดสินใจอย่างรอบรู้ และการมีส่วนร่วมที่มีความหมายในสังคม คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อน ประเมินความท้าทายร่วมสมัยอย่างมีวิจารณญาณ และมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกภายในชุมชนและเวทีระดับโลก

จากการที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญในยุคหลังดิจิทัล ซึ่งในรายงานการประชุมเศรษฐกิจโลกได้ระบุถึงทักษะที่สำคัญของพลเมืองในอนาคตในปี ค.ศ 2025 ประกอบด้วย 4 ทักษะที่สำคัญคือ 1) ทักษะการคิดแก้ปัญหา 2) ทักษะในการจัดการตัวเอง 3) ทักษะการใช้และพัฒนาเทคโนโลยี และ 4) ทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่น⁹ ทักษะการคิดมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การใช้ชีวิตวันของเราจึงต้องรู้จักแยกแยะวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและสามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ครูผู้สอนจึงต้องมีการออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์¹⁰

⁹ ชรินทร์ มั่งคั่ง. การสอนอนาคตวิทยาสำหรับครูสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2565 หน้า 27

¹⁰ ศราวุธ สุตะวงศ์ สอนคิดตามแนวทาง Thinking School กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, 2562. หน้า คำนำ

ความสำคัญของการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้

ฐิติมา ญาณะวงษาและคณะ¹¹ ได้อธิบายเรื่องการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ว่าหมายถึง การจัดการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาเนื้อหา และการประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาททางวิชาชีพ ความต้องการของผู้เรียน และความต้องการของสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ 1) ผลการเรียนรู้ 2) วิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ และ 3) กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์หรือ Outcome-Based Education (OBE) เป็นปรัชญาและแนวทางการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและสามารถวัดผลได้ อันเป็นจุดเน้นสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทาง OBE จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ และความสามารถที่เฉพาะเจาะจงเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด แนวทางนี้เปลี่ยนการมุ่งเน้นแบบดั้งเดิมจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาเป็นที่ตั้งไปสู่การรับรองว่าผู้เรียนได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งจะเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับความสำเร็จในสาขาที่ตนเลือก และทำให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในบริบทของโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ OBE เกี่ยวข้องกับการวางแผนอย่างพิถีพิถันและรอบด้าน การประเมิน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดหลักสูตร การสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้มั่นใจว่าการศึกษามีจุดมุ่งหมาย ตรงประเด็น และตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้เรียนและสังคม

ความสำคัญของ Outcome-Based Education (OBE) หรือการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์มีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษามัยใหม่ โดยนำเสนอแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเน้นการบรรลุผลการเรียนรู้และความสามารถเฉพาะด้าน แนวทางนี้มีความโดดเด่นเนื่องจากมีประโยชน์หลายด้านและสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของภูมิภาคโลกที่มีพลวัตและซับซ้อน โดยมีความสำคัญดังนี้

การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปลี่ยนจุดเน้นจากการสอนที่เน้นเนื้อหาแบบเดิมไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการอย่างชัดเจน OBE ให้อำนาจแก่ผู้เรียนในการเป็นเจ้าของการศึกษา กำหนดเส้นทางให้บรรลุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและได้รับทักษะที่จำเป็น

ความเกี่ยวข้องและการประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความจริง OBE รับรองว่าทักษะและความรู้ที่ได้รับจากการเรียนนั้นสามารถนำไปใช้ได้โดยตรงกับสถานการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง ด้วยการ

¹¹ ฐิติมา ญาณะวงษา และคณะ, หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564 หน้า 282

ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่สะท้อนความท้าทายที่แท้จริง ผู้เรียนจึงมีความพร้อมมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาภาคปฏิบัติและมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายต่อชุมชนและสถานที่ทำงาน

ความสามารถในการปรับตัวและการเรียนรู้ตลอดชีวิต OBE ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการปรับตัวและเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งข้อมูลและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง OBE ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ การทบทวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมและความสามารถในการแข่งขัน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน หลักสูตรมีแผนงานที่ชัดเจน สำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผล ความชัดเจนนี้ส่งเสริมกลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพและช่วยให้หลักสูตรปรับแนวทางให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน

การประกันคุณภาพและความรับผิดชอบ หลักสูตรยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการประเมินและการวัดผลสำเร็จของผลลัพธ์เฉพาะ หลักสูตรสามารถตรวจสอบประสิทธิภาพและตัดสินใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดสรรทรัพยากร

การพัฒนาแบบองค์รวม นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้ว OBE ยังเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ซึ่งรวมถึงการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม คุณลักษณะเหล่านี้มีส่วนช่วยในการเติบโตโดยรวมของบุคคลในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและฉลาดรู้

ความพร้อมในการจ้างงานและอาชีพ OBE จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์มีทักษะการปฏิบัติและความสามารถที่นายจ้างต้องการ ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการจ้างงานและอาชีพของผู้เรียน

ความครอบคลุมและความหลากหลาย OBE รองรับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการที่หลากหลาย ทำให้มั่นใจได้ว่าการศึกษาศึกษาสามารถเข้าถึงได้และมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนทุกคน OBE ส่งเสริมการไม่แบ่งแยกและลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา ด้วยการให้คุณค่ากับความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลและมอบเส้นทางสู่ความสำเร็จที่หลากหลาย

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง OBE ส่งเสริมวัฒนธรรมของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การประเมินและทบทวนผลการเรียนรู้และกลยุทธ์การสอนอย่างสม่ำเสมอช่วยให้หลักสูตรสามารถติดตามข่าวสารล่าสุดและตอบสนองต่อบริบททางการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ฐิติมา ญาณะวงษาและคณะ¹² ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ไว้ว่า “หลักการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ควรมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ภายใต้การออกแบบการเรียนการสอนแบบย้อนกลับ และมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนการสอน โดยการเขียนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและวัดได้ จะทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงผลลัพธ์มีคุณภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะในมุมมองของผู้เรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนทราบว่าผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนต้อง “ทำอะไรได้ทำอะไรเป็น” เมื่อจบบทเรียนแต่ละครั้ง”

สรุปได้ว่า Outcome-Based Education นำเสนอแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลวัด และปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งจะเตรียมบุคคลให้พร้อมสู่ความสำเร็จในโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยการจัดลำดับความสำคัญของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจง OBE จัดเตรียมทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการเติบโตส่วนบุคคล ความก้าวหน้าในอาชีพ และการมีส่วนร่วมที่มีความหมายต่อสังคมและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม หรือความต้องการของหน่วยงาน ส่งเสริมโอกาสการได้งานและอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจึงมีขั้นตอนการได้มาของผลลัพธ์การเรียนรู้มีความสำคัญกว่าเนื้อหาที่จะเรียนรู้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง OBE

ทำไมขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ Stakeholders ที่สำคัญของหลักสูตรจึงสำคัญ

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของหลักสูตรในขั้นตอนเริ่มต้นของการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการ คือ การจัดตำแหน่งให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การออกแบบที่ปรับให้เหมาะสม ความรู้สึกเป็นเจ้าของและการสนับสนุน มุมมองที่หลากหลาย การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พิชัย แก้วบุตร¹³ ได้กล่าวถึงการกำหนดและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามความต้องการ 3 ด้านคือ 1) ด้านความต้องการฝ่ายวิชาการที่มีความจำเป็นต้องควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของบัณฑิตในหลักสูตรให้มีสมรรถนะตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด 2) ความต้องการฝ่ายผู้ประกอบการที่มีต่อการผลิตบัณฑิตให้ตรงความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานซึ่งปัจจุบันปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญมากคือการผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะในการทำงานควบคู่กับองค์ความรู้ทาง

¹² ฐิติมา ญาณะวงษา และคณะ, หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564 หน้า 283

¹³ พิชัย แก้วบุตร การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) กรณีศึกษาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University Volume 13, Issue 1, January-June 2021 หน้า 243

วิชาการ และ 3) ความต้องการฝ่ายผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของหลักสูตร

โดยพื้นฐานแล้ว การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของหลักสูตรเป็นรากฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและประสบการณ์ทางการศึกษาของผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 ทำไมการจัดเรียงความสำคัญ ทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญและความต้องการที่สำคัญจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร

การจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งองค์ประกอบที่สำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและองค์ประกอบที่จำเป็น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรด้วยเหตุผลที่น่าสนใจหลายประการ คือ การจัดสรรทรัพยากร ความเกี่ยวข้องและประเด็นสำคัญ โดยการระบุและจัดลำดับความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักสูตรยังคงสอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับความต้องการในโลกแห่งความเป็นจริง จุดเน้นนี้ช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องของหลักสูตรและทำให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในอนาคตของพวกเขามากที่สุด ผลกระทบต่อการเรียนรู้ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสรุป การจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากร เพิ่มความเกี่ยวข้อง ปรับปรุงผลการเรียนรู้ ประกันคุณภาพ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พวกเขามีส่วนร่วมในหลักสูตรที่มีโครงสร้างดีและมีประสิทธิภาพซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเดินทางทางวิชาการและวิชาชีพ

ทำไมขั้นตอนที่ 3 กำหนด PLOs ของหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร

การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของโปรแกรมหลักสูตร (PLO) ในขั้นตอนที่ 3 ของการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญเนื่องจากเหตุผลที่น่าสนใจหลายประการคือ ทิศทางที่ชัดเจน หลักสูตร PLO จัดทำแผนงานที่ชัดเจนและรัดกุมสำหรับสิ่งที่ผู้เรียนคาดว่าจะบรรลุเมื่อสิ้นสุดหลักสูตร พวกเขาทำหน้าที่เป็นเป้าหมายเฉพาะที่แนะนำการออกแบบหลักสูตร กลยุทธ์การสอน และวิธีการประเมินสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย PLO ที่กำหนดไว้อย่างดีทำให้มั่นใจได้ว่าเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก รวมถึงนักเรียน นักการศึกษา นายจ้าง และผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรม ความชัดเจนในการประเมิน PLO ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนช่วยอำนวยความสะดวกในการออกแบบวิธีการประเมินที่วัดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการได้โดยตรง การจัดแนวระหว่าง PLO และการประเมินนี้ช่วยเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง PLO ที่กำหนดไว้ช่วยให้สามารถประเมินและปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการประเมินขอบเขตของ PLO อย่างสม่ำเสมอ นักการศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการศึกษา

1 ผลการศึกษา ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ Stakeholders (SH) ที่สำคัญของหลักสูตร พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอกของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้ใช้บัณฑิต (สถานศึกษา) ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

2 ผลการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการของ SH ทั้งหมด จัดเรียงความสำคัญ ทั้ง SH ที่สำคัญและความต้องการที่สำคัญโดยความต้องการที่สำคัญระดับต้นๆ ของ SH ที่สำคัญต้องนำมากำหนด PLO และปรากฏในรายวิชาบังคับทั้งหมด ส่วนความต้องการที่สำคัญน้อย ให้ไปปรากฏในวิชาเลือก พบว่า จากการสอบถามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้ใช้บัณฑิต (สถานศึกษา) ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นต่างๆ โดยที่สาขาวิชาสังคมศึกษาได้ดำเนินการทำแบบสำรวจและทำประชุมกลุ่มย่อย ได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่คาดหวัง แบ่งเป็นสมรรถนะหลัก (Hard Skills) และสมรรถนะรอง (Soft Skills) ที่สำคัญของบัณฑิต สังคมศึกษาดังนี้

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

สมรรถนะหลัก (Hard Skills)

1) มีความรู้ในศาสตร์วิชาสังคมศึกษาทั้ง 5 สาขาการเรียนรู้ ได้แก่ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์

2) มีทักษะการเชื่อมโยงความรู้ มีทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในประเทศและต่างประเทศ มีทักษะในการสื่อสารอย่าง สั้นดี

3) มีทักษะการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4) มีความสามารถทางเทคโนโลยี การสร้างสื่อวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่และการวิจัย

5) การเข้าใจความหลากหลายของสังคม ทั้งด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา เพศ การเมืองและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ

6) มีความรู้ด้านกฎหมายด้านการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครูที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ ละยุคสมัย

7) มีความรู้เบื้องต้นในการทำโครงการ และการใช้งบประมาณในโรงเรียน และงาน 4 ฝ่าย คือ ด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านธุรการ และด้านกิจการนักเรียน ตามกฎกระทรวง

8) มีความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (ภาษาที่ 3)

สมรรถนะรอง (Soft Skills)

1) มีความเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้และผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสางานโรงเรียน มีทักษะการทำงานแบบร่วมมือและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2) ผู้นำพิธีการ และขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น งานโรงเรียนคุณธรรม งานเศรษฐกิจพอเพียง และงานสถานักเรียน เป็นต้น

3) อุดทน ขยัน รับผิดชอบ เสียสละ และมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู

4) มีการแสวงหาและพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาผู้เรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ต่างๆ

5) มีทักษะในการบริหารเวลา ตรงต่อเวลาและทำงานให้สำเร็จตามระยะเวลาอย่างมีคุณภาพ

6) มีทักษะในการวิเคราะห์คนทั้งผู้ร่วมงานและนักเรียนตามหลักจิตวิทยาและพุทธศาสนา

7) มีจิตสำนึกรักในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ตามประเพณีอันดีงามของประเทศชาติ ภูมิใจและหวงแหนในเอกลักษณ์ไทยใฝ่รู้ประวัติศาสตร์และความเป็นไทย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน

กรรมการประจำหลักสูตรฯ ได้ประชุมร่างความต้องการคุณลักษณะบัณฑิต ดังนี้

1) อธิบายความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ได้

2) อธิบายหลักการ ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการและเทคนิคจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้

3) ปฏิบัติการสอนสังคมศึกษาในสถานศึกษาแบบครูมืออาชีพ โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และการวิจัยในชั้นเรียน

4) นำเสนอข้อเสนอนี้จากผลการค้นคว้าข้อมูลท้องถิ่น ภูมิปัญญาและประเด็นสังคมศึกษาร่วมสมัย เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

5) ปฏิบัติตนเป็นผู้นำด้านพิธีกรรม และผู้นำกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3 ผลการศึกษาขั้นตอนที่ 3 กำหนด PLOs ของหลักสูตร ได้ดังนี้

PLO 1 อธิบายความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ได้ (K2)

PLO 2 อธิบายหลักการ ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการและเทคนิคจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้ (K2)

PLO 3 ปฏิบัติการสอนสังคมศึกษาในสถานศึกษาแบบครุมืออาชีพ โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และการวิจัยในชั้นเรียน (S2 ทักษะวิชาชีพ)

PLO 4 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำด้านพิธีกรรม และผู้นำกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (A5) (Better, Different) (Character)

PLO 5 นำเสนอข้อเสนอแนะจากผลการค้นคว้าข้อมูลท้องถิ่น ภูมิปัญญาและประเด็นสังคมศึกษาร่วมสมัย เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน (S2 ทักษะทั่วไป) (New)

สรุป

จากการศึกษาสามารถวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ 7 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคล ดังนี้

ผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 2 เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (SH) อย่างครอบคลุม และการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามความสำคัญและข้อกำหนดที่จำเป็น กระบวนการนี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตร (PLO) ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์นี้มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก เช่น ผู้บริหารการศึกษา ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน กรรมการหลักสูตร และอาจารย์ ข้อมูลเชิงลึกและคำแนะนำของพวกเขานำไปสู่การกำหนดคุณลักษณะและสมรรถนะที่ต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาทางสังคมศาสตร์ ข้อเสนอแนะเหล่านี้แบ่งออกเป็นความสามารถหลัก (ทักษะหนัก) และความสามารถเสริม (ทักษะอ่อน) ตามที่ระบุไว้ด้านล่าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

สมรรถนะหลัก (Hard Skills) มีความรู้ที่ครอบคลุมในห้าด้านที่สำคัญของการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงศาสนา จริยธรรม ศิลธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงทักษะการเชื่อมโยง ความสามารถในการวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ และความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ควบคู่กับทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ แสดงความเชี่ยวชาญในการจัดการการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และวิธีการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ แสดงความสามารถด้านเทคโนโลยี สร้างสรรค์นวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ และความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจความซับซ้อนของความหลากหลายทางสังคม ครอบคลุมชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา เพศ การเมือง และบริบททางเศรษฐกิจ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาและการพัฒนามาตรฐานการสอนวิชาชีพ รับทักษะการจัดการโครงการขั้นพื้นฐานและการจัดทำงานประมาณ โดยนำไปใช้ในโดเมนการบริหาร วิชาการ และกิจการนักเรียน แสดงให้เห็นถึงความสามารถทางภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ (ภาษาที่สาม) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

สมรรถนะรอง (Soft Skills) แสดงคุณสมบัติความเป็นผู้นำที่ขับเคลื่อนการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลง แสดงการอุทิศตนให้กับกิจการของโรงเรียนและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ริเริ่มเป็นผู้นำในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม ความคิดริเริ่มด้านเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน รวบรวมคุณสมบัติต่างๆ เช่น ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความเสียสละ และจรรยาบรรณในวิชาชีพ พัฒนาและใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และความคิดริเริ่มเสริม แสดงทักษะการจัดการเวลาที่แข็งแกร่ง ตรงต่อเวลา และความมุ่งมั่นในการส่งมอบผลลัพธ์คุณภาพสูงภายในระยะเวลาที่กำหนด แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการวิเคราะห์บุคคลโดยใช้หลักจิตวิทยาและปรัชญาทางพุทธศาสนา ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน แสดงความรักชาติ ศาสนา การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ตามประเพณีอันดีงามของชาติ แสดงความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ไทย สำนึกทางประวัติศาสตร์ และมุมมองไทยเป็นศูนย์กลาง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (คณะกรรมการหลักสูตร) ให้คำอธิบายที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ด้านศาสนา จริยธรรม ศิลปกรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและชีวิตทางสังคม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ อธิบายหลักการ ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสังคมศึกษาอย่างละเอียด จัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการทางสายอาชีพ โดยใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ เสนอข้อเสนอแนะที่มีรากฐานมาจากข้อมูลท้องถิ่น ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประเด็นทางสังคมร่วมสมัยเพื่อขับเคลื่อนความพยายามในการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน มีบทบาทเป็นผู้นำพิธีและผู้นำกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรม

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผลลัพธ์ยังสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยประกอบด้วยมิติสำคัญ 4 มิติ ได้แก่ มิติความรู้: ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาในสาขาวิชาสังคมศึกษาต่างๆ มิติด้านทักษะ: จัดเตรียมผู้สำเร็จการศึกษาด้วยทักษะการปฏิบัติที่หลากหลาย ทั้งด้านเทคนิคและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จในวิชาชีพ มิติด้านจริยธรรม: เน้นการพัฒนาค่านิยมและพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและการช่วยเหลือสังคม มิติด้านบุคลิกภาพ: การปลูกฝังคุณลักษณะที่หล่อหลอมอุปนิสัย ทักษะ และมุมมองของบัณฑิต ส่งเสริมบุคลิกภาพแบบองค์รวมและรอบรู้ โดยสรุป ขั้นตอนที่ 2 เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุม จัดลำดับความสำคัญ และรับความสามารถหลักและความสามารถเสริม จากนั้นความสามารถเหล่านี้จะถูกแมปเข้ากับการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของโปรแกรมหลักสูตร ซึ่งได้รับคำแนะนำจากมิติทั้งสี่ของความรู้ ทักษะ จริยธรรม และบุคลิกภาพในบริบทของมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2565) แนวคิดปฏิบัติการหลักสูตรสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์
- ฐิติมา ญาณะวงษา และคณะ (2564) หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีที่ 15
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564
- เบลล์นกา, เจมส์. (2554) บรรณาธิการ, ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 แปลจาก 21 st
century skill : Rethinking how students Learn. โดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์,
กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิลด์
- พิชัย แก้วบุตร (2021) การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนตามแนวทาง Outcome-Based Education
(OBE)
กรณีศึกษาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตสุ
ราษฎร์ธานี Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University Volume 13, Issue 1, January-
June 2021
- พิชาติ แก้วพวง. (2563) ศาสตร์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- พรชนก ทองลาดและคณะ, (2560) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ
อุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (2023): มกราคม-มิถุนายน 2566
- โรบินสัน, เคน. (2559) โรงเรียนบันดาลใจ. กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์
- โลนกา, กิ๊ร์สติ. (2563) นวัตกรรมการเรียนรู้แห่งอนาคตแบบฟินแลนด์, กรุงเทพฯ : บุ๊คสเคป
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2559) ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูเป็นโค้ช. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น
- วอลท์เกอร์. ทีโมธี ดี. (2562) สอนฟิน เรียนสนุก สไตล์ฟินแลนด์. กรุงเทพฯ : บุ๊คสเคป
- ศราวุธ สุตะวงศ์ (2562) สอนคิดตามแนวทาง Thinking School กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
- สลา สามิภักดิ์. (2563) มนุษย์เรียนรู้อย่างไร : สมอง จิต ประสพการณ์ โรงเรียน : ฉบับขยายเนื้อหา.
กรุงเทพฯ : คบไฟ

